

Cuvinte despre dorul de Dorz: *Dorziana* – consemnări și exegeze

*****, *Dorziana* – consemnări și exegeze. Volum îngrijit, cuvânt-înainte și notă asupra ediției de Florina-Maria BĂCILĂ, Timișoara, Editura Cosmopolitan Art, 2024, 356 p., ISBN 978-606-988-119-4**

Cărțile se fac din cărți, învățăm noi, filologii, dar și din însemnări și cronici. Astfel, volume precum *Dorziana* – consemnări și exegeze se înscriu în firescul lumii literelor, completându-ne bibliotecile cu un proiect ce aduce împreună voci și suflute diferite structural, unite însă de sensibilitate, de frumos. Volumul este alcătuit cu migala lingvistului și cu deschiderea iubitorului de litere frumoase, având un cuvânt de început și o notă asupra ediției concepute de Florina-Maria Băcilă, lingvista ce a pus pe aceeași pagină gramatica și literatura, prezentul și trecutul, mângâierea, alinarea și durerea personală ori istorică a unui timp ce se vrea uitat de unii, nelăsat în uitare de alții, dându-le tuturor un sens special în volumele *Dorziana* (I. *O (re)construcție a textului prin limbaj* – 2016; II. *Poemul (ne)cuvântului întemeietor* – 2021).

Lucrarea *Dorziana* – consemnări și exegeze cuprinde recenziile făcute celor două volume *Dorziana*, precum și cronici reprezentative consacrate evenimentelor ce au avut în centru *Dorziana*. Cu toate că o parte dintre aceste referiri au apărut în volume colective, este lăudabil demersul de a strânge sub aceleași coperte materialele dedicate volumelor despre opera lui Traian Dorz, traseul logic și coerent al gândurilor despre *Dorziana* devenind o carte relevantă din punct de vedere filologic, istoric, social, cultural. Mai mult, cartea de consemnări și exegeze demonstrează importanța unor comentarii despre scrierile lui Traian Dorz (cărți care însă deschid larg ușa înspre gramatică, pragmatică, stilistică, istorie, memorialistică) în spațiul cultural românesc. Dacă ne uităm la zona de origine a celor care semnează exegezele, vedem că *Dorziana* a călătorit nu doar prin tot Banatul, ci și prin Maramureș ori prin Moldova.

Dacă nu ar fi fost *Dorziana* (despre care notam în cronica lansării: un proiect însemnat, valoros, durabil), pentru mine nu ar fi fost Traian Dorz, nu ar fi existat bucuria de a traduce în engleză, de ani buni, rezumatele lucrărilor semnate de Florina-Maria Băcilă consacrate operei lui Traian Dorz, nu ar fi fost acea căutare neobosită de a atinge perfecțiunea formei unor structuri greu de transpus într-un cod străin. De asemenea, fără apropierea ca cititor (indirect) de multe versuri ale lui Traian Dorz și ca traducător al lucrărilor speciale dedicate operei scriitorului, nu aș fi avut emoția unei descoperiri personale: poezia *Iulie* îi aparține lui Traian Dorz, despre care eu știu atâtea! Așadar, Traian Dorz înseamnă pentru mine nostalgie, fericire, retrăire, călătorie, un arc peste timp între anii '90 și anul 2024; atât eu, cât și fiul meu am învățat poezia *Iulie*: „La pământ și-apleacă grâul, / pe ogoare, spice pline”... O poezie despre... *iulie*, luna în care m-am născut, despre belșugul din miezul verii și despre suflul plin! Această aducere-aminte a fost ca o minune, o coincidență venită parcă dintr-un loc în care nu se vorbește despre puterea umană, ci despre puterea specială.

Printre cei care semnează gândurile despre *Dorziana* se numără Simona Constantinovici, profesor universitar doctor la Universitatea de Vest din Timișoara, cercetător și critic literar cu un condei de poet, prozator, publicist; Petru Giurgi, primul copist al operei lui Traian Dorz; Emanuela Ilie, conferențiar universitar doctor la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, dascăl a cărei carieră este dublată de vocile publicistului și eseistului.

Numărul remarcabil de mențiuni, recenzii, cronici face ca *Dorziana* – opera dedicată *operei* lui Traian Dorz – să fie un volum vizibil prețios, care, la rândul-i, face ca opera scriitorului Traian Dorz să fie nu doar pentru cei ce l-au cunoscut și-i cântă versurile, ci și pentru cei care nu trăiesc zilnic cu ochii spre Înalt, care au nevoie de un liant între confortul știut și teama de ceea ce nu se știe. În fine, *Dorziana* are de-acum, fără doar și poate, o evaluare care să fie îndemn: *mai scrie!* Până la urmă, în lumea prezentului, scrierea *despre* un volum este aproape la fel de importantă ca volumul însuși. Extraordinară și provocatoare, *Dorziana – consemnări și exegeze* e o demonstrație că pluralitatea vocilor ori împăcarea contrariilor nu sunt exclusiv idei de filolog, ci o călătorie firească și personală printre zeci de pagini *de* literatură și alte zeci de pagini *despre* literatură.

Emina CĂPĂLNĂȘAN
(Universitatea de Vest din Timișoara)